

דברי תורה

מאת נ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

שנאמרו בסעודה שלישית שבת פרשת תזריע מצורע תש"פ לפ"ק

בביתו נאוה קודש

יוצא לאור ע"י מכון מעדני מלך וויען - גליון אלף קנ"ח

נגעים, שמשלם להאדם כפי מעשיו, כדי שיבין וישכיל מהו צריך לתקן בהנהגתו.

וזה דומה לשני בני אדם שנפצעו קשות והגיעו לבית החולים, לאחד אמר הרופא למהר להכניסו לעשות לו ניתוח, ולהשני אמר להניחו שוכב על מטנו. אשר איש בער יחשוב כי מי שמשאירים אותו לשכוב על מטנו הוא המאושר, שיש לו מנוחה. והשני שנכנס לניתוח הוא המסכן, אשר לא די שנפצע עוד חותכין אותו. אבל החכם מכיר כי הנכנס לניתוח הוא המאושר, שיש עוד סיכויים לרפאותו. לא כן מי שאין מטפלין עמו, היא בשביל שלא יועיל לו כבר שום דבר.

ולכן ישראל שבא עליו נגע, זהו סימנא טבא, שיש עליו השגחה עליונה לעוררו להחזירו למוטב, שלא ישוקע בהחטא, ויחזור נשמתו מלוכלך בעון. ומה לו להתיירא, ישנה מעשיו ויחזור לשלימותו, ואדרבה ישמח במה שנודמן לו התעוררות להחיות נפשו. ולכן אמר להם משה, מה לכם ליראות, 'אלו לאומות העולם', אין הכוונה על הנגעים אלא על היראה, הם שלבם אטום ואין מתעוררים ולא מרגישים בהשגחה עליונה, להם מתאים ליראות בבוא נגע. אבל 'אתם לאכול ולשתות ולשמוח', שיש עליכם השגחה, ומעוררים אתכם לתקן מעשיכם בעוד מועד. שנאמר רבים מכאובים לרשע, להרשעים זהו מכאובים, אבל הבוטח בה' חסד יסובבנו, הוא מרגיש במכאובים הללו חסד ה', שלא מניחין אותו מן השמים שימות בחטאיו.

אדם כי יהיה בעור בשרו שאת או ספחת או בהרת, והיה בעור בשרו לנגע צרעת, והובא אל הכהן וגו' (וי-ב). באור החיים הק' דקדק למה אמר 'אדם', ולא אמר איש כמו בכל המקומות להלן. וכתב דזהו על דרך אומרם (יבמות סא.) אתם קרויין אדם ואין אומות העולם קרויין אדם, שאין האומות מטמאין בנגעים (נגעים ג-א) ע"כ.

ובמדרש (ויק"ר טו-ד) כיון ששמעו ישראל פרשת נגעים נתייראו, אמר להם משה אל תתייראו אלו לאומות העולם, אבל אתם לאכול ולשתות ולשמוח, שנאמר (תהלים לב-י) רבים מכאובים לרשע, והבוטח בה' חסד יסובבנו ע"כ. והיא תמוה שאמר אלו לאומות העולם, הא אין האומות מטמאין בנגעים, ורק לישראל ניתנה פרשה זו. גם מה שאמר אתם לאכול ולשתות ולשמוח, לשמחה מה זו עושה.

ונראה כי תכלית הנגעים באים לעורר האדם לתקן את מעשיו, וזהו חסד ה' שמעורר האדם שלא ישקע בחטאיו בהבלי הזמן, אלא יתקן את מעשיו בעוד מועד. ולא עוד אלא שהקב"ה משלם להאדם מדה כנגד מדה, כדי שיבין וישכיל מה שהוא צריך לתקן. ונגעי אדם באים על חטא לשון הרע, וכמאמרם (ערכין טז:) מה נשתנה מצורע משאר טמאים לישיב בדד, הואיל והוא הבדיל בלשון הרע בין איש לאשתו ובין איש לרעהו, אף הוא יבדל (רש"י יג-מו). ונגעי בתים באים על הגזל כמאמרם (שם טז.) וצוה הכהן ופנו את הבית (יד-לו), הוא כינס ממון שאינו שלו, יבא הכהן ויפזר ממונו. ועל צרות העין דכתיב (יד-לה) ובא אשר לו הבית, מי שמיוחד ביתו לו [כלי תשמישו שלא השאילם לחבירו] ע"כ. ואם כן זהו חסד נוסף שאנו רואים בפרשת

והנה דיני נגעים מחולקים לשלשה סוגים, א) נגעי אדם (ויקרא יג-ט). ב) נגעי בגדים (שם יג-מז). ג) נגעי בתים (שם יד-לג). ומבואר ברמב"ן (יג-מז) כי נגעי בגדים איננו בטבע כלל ולא הווה בעולם, וכן נגעי הבתים, אבל בהיות ישראל שלמים לה' יהיה רוח ה' עליהם תמיד להעמיד גופם ובגדיהם ובתיהם במראה טוב, וכאשר יקרה באחד מהם חטא ועון יתהוה כיעור בבשרו או בבגדו או בביתו, להראות כי ה' סר מעליו. ולכך אמר הכתוב (יד-לד) ונתתי נגע צרעת בבית ארץ אחוזתכם, כי היא מכת ה' בבית ההוא. והנה איננו נוהג אלא בארץ שהיא נחלת ה', כמו שאמר (שם) כי תבואו אל ארץ כנען אשר אני נותן לכם לאחוזתה, ואין הדבר מפני היותו חובת קרקע, אבל מפני שלא יבא הענין ההוא אלא בארץ הנבחרת אשר ה' הנכבד שוכן בתוכה. ובתורת כהנים (מצורע ה-ג) דרשו עוד, שאין הבית מטמא אלא אחר כבוש וחלוק, ושיהא כל אחד ואחד מכיר את שלו. והטעם, כי אז נתישבה דעתם עליהם לדעת את ה' ותשרה שכינה בתוכם. וכן אני חושב בנגעי הבגדים שלא ינהגו אלא בארץ, ולא הוצרך למעט מהן חוצה לארץ כי לא יארעו שם לעולם ע"כ. אך כל זה בנגעי בגד ובתים, אבל נגעי אדם יתכן גם בטבע. שהוא חולי טבעי נסתר בתוך הגוף, ומבצבץ לחוץ (עיין כלי יקר יג-ב).

ועל זה רמז הכתוב (תהלים סב-ב) אחת דבר אלקים, שתים זו שמעתי כי עוז לאלקים. ויש לומר דקאי על פרשת נגעים, אשר 'אחת דבר אלקים', סוג אחת מן הנגעים, היינו נגעי אדם, דבר 'אלקים', בגימטריא הטב"ע כידוע, זה יתכן גם מצד הטבע. אבל 'שתים', שאר שתי המצות בנגעים, נגעי בגדים ובתים, 'זו שמעתי כי עוז לאלקים', שיתהוה זה היא רק על ידי שידוד הטבע בגבורתו ית"ש להביאו להאדם.

ומסים עליו הכתוב, ולך ה' חסד כי אתה תשלם לאיש כמעשהו, כי הבוטח בה' מכיר בפרשה זו של נגעים אשר חסד יסובבנו, אין ממה לירא, כי מכיר שמה שמשגיחין עליו מלמעלה ומעוררין אותו, זהו חסד מופלא ה', כי עדיין הוא לא נדח מלמעלה, אלא מטפלין עמו ועושין לו ניתוח כדי להחיותו. ואמר שוב, דלכאורה איך יכיר מה הם הדברים שמתבקשים ממנו, ועל מה הוא צריך תיקון. לזה אמר, 'כי אתה תשלם לאיש כמעשהו', הנגעים באים מדה כנגד מדה, ומסוג הנגע יכיר על מה הוא צריך לשוב.

*

ויש לומר עוד בטעם שהתחיל פרשת נגעים בתואר אדם. גם להבין כפל הלשון, אדם כי יהיה בעור בשרו שאת וכו', ושוב חזר עוד הפעם, והיה בעור בשרו לנגע צרעת. ונראה דאיתא במדרש בפרשתנו (זי-ד) אין בעל הרחמים פוגע בנפשות תחלה וכו', ואף נגעים הבאים על האדם, תחלה הן באים בביתו, חזר בו טעון חליצה, ואם לאו טעון נתיצה. הרי הן באים על בגדיו, חזר בו טעון כביסה, ואם לאו טעון שריפה. הרי הם באים על גופו, חזר בו יטהר, ואם לאו בדד ישב ע"כ. וכבר הקשו דאם כן למה שינה הכתוב הסדר, להקדים נגעי אדם תחלה. ובאור החיים הק' (יד-לד) כי במדבר לא היה להם בתים אלא אהלים, ולא היה מציאות לנגעי בתים, ורק נגעי אדם ישנם תיכף ומיד מהדיבור ואילך, ונגעי הבית רק כי תבואו אל הארץ ע"ש.

ויש לומר עוד, כי במדה שאדם מודד מודדין לו (סוטה ט), ומי שמתנהג עם חבירו במדת החסד, שכאשר יש לו דין ודברים עם אחרים מתחסד עמהם, ואינו מתנהג בתקיפות, זוכה שגם מן השמים יתנהגו עמו במדת החסד, ואין בעל 'הרחמים' פוגע בנפשות תחלה, אלא מביא עליו מתחלה נגע רק בביתו ובגדו ולא בגופו. אבל המתאכזר עם אחרים, ולא מתנהג עמהם בחסד וברחמים, לעומת זה גם מן השמים מתנהגין עמו במדת הדין, ויתכן שנוגע בנפשות תחלה. וכמאמרם (שבת קנא:) כל המרחם על הבריות מרחמין עליו מן השמים, וכל שאינו מרחם על הבריות אין מרחמין עליו מן השמים, שנאמר (דברים יג-ט) ונתן לך רחמים [שתרחם על הבריות] ורחמך והרבך ע"כ.

והנה איתא בגמרא (סוטה ה.) אמר חזקיה אין תפלתו של אדם נשמעת אלא אם כן משים לבו כבשר [שהוא רך ולא כאבן שהוא קשה] שנאמר (ישעיה סו-כג) והיה מדי חודש בחדשו וגו' יבוא כל בשר להשתחוות [להתפלל, אותם שהם בשר יבואו ויתפללו כי הם נשמעים לפני, אבל גסי הרוח לא יבואו] וכו'. אמר רבי זירא בשר כתיב ביה (ויקרא יג-יה) ונרפא [ובשר כי יהיה בו בעורו שחין ונרפא], אדם [אדם כי יהיה בעור בשרו, נגע צרעת כי תהיה באדם] לא כתיב ביה [בחד מינייהו] ונרפא [לפי דרכך אתה למד,

אך לפי מה שנתבאר, הנהגה זו של בעל הרחמים היא רק אצל אנשים שמרחמים על אחרים, אבל אצל אכזרים שגוזלים ועושקים עמל אחרים, כיון שאין הם מרחמים על הבריות אין מרחמים גם עליהם, והעונש פוגע תיכף בנפשות. וזהו שאמר ה' לנח קץ כל בשר בא לפני, העונש שאני רגיל להביא רק בסופו, שמתחלה פוגע בביתו ובגדו ואחר כך בגופו, קץ זה בא לפני, אני מקדים להתנהג עמהם במדה זו תיכף. והטעם 'כי מלאה הארץ חמס מפניהם', וכיון שחסר אצלם מדת הרחמים, גם ההנהגה עמהם אינו ברחמים. ולא 'נחתם' גזר דינם, מה שהביא תיכף מתחלה דיני נפשות, אשר בדרך כלל משתמש בו רק בהחתימה, לא נחתם אלא בשביל הגזל, שחסר אצלם מדת הרחמים.

*

והנה יש במצוה זו של נגעי בית ובגד ענין נפלא, שלא נמצא בשאר מצות ה', אשר כולם ניתנו בדרכי הטבע, איך יש להתנהג בכל מאורע ומצב שיוזמן לפניו. לא כן מצות אלו אין להם מציאות של קיום בדרכי הטבע, כי לא יתכן שיתהוו נגע בבית ובבגד אלא בדרך נס, וניתנו מצות אלו להאדם באופן שלא יגיעו לידו לקיימם אלא בדרך נס.

אך באמת יש עוד מצות שהם נכנסים לגדר הזה. והיא מצות סוטה, ובאו בה המים המאררים למרים וצבתה בטנה וכו' (במדבר ה-כז), אשר בירור זה אם מותרת היא לבעלה, לא יתכן בדרכי הטבע אלא בדרך נס. ודומה לזה היא גם מצות שמיטה ויובל, וכמו שאמר הכתוב (ויקרא כה-ב) וכי תאמרו מה נאכל בשנה השביעית, הן לא נזרע ולא נאסוף את תבואתנו. וצויתי את ברכתי לכם בשנה הששית, ועשת את התבואה לשלש השנים. ובשנת היובל שבא אחר שנת שמיטה, יש שתי שנים שאין חריש וקציר, ונצרכה ברכה בשנה הששית שיצמח על שלש שנים. אך עם כל זה עדיפא עליהם מצות נגעי בתים ובגדים, שאין לה שום התחלה בדרכי הטבע, כי לא יצוייר הנגע בטבע. אבל שם ההתחלה היא בדרכי הטבע, אלא שמעורבת במצותה ענין של נס.

אמנם יש בזה עוד נקודה עמוקה, כי לא עביד קוב"ה ניסא למגנא, ואם מן השמים רוצים לעורר את האדם, הלא יכולים לעשות זאת בנגעי אדם לבד, שיתהוו בהאדם בדרך הטבע שאת או ספחת, ולמה נצרך כלל לנגעי

שמי שהוא רך ועניו כבשר, קרוב להתרפאות מיסורין הבאין עליו, אבל מי שהוא קשה כאדמה אין רפואה למכותיו, דרוח קימעא עוכרתו ע"כ.

ומעתה מי שמדתו היא 'בשר', שהוא רך ולא קשה לאחרים, אצלו בעל הרחמים מתחיל תחלה בנגעי בית, לא כן מי שמדתו 'אדם' שקשה כאדמה, אצלו יתכן שההתחלה היא בנגעי גופו, שכפי מדתו שמודד מודדין לו. ולכן כאשר התורה מתחלת בנגעי אדם, ולא לפי סדר הבעל הרחמים להתחיל בנגעי בתים, אמר הכתוב 'אדם' כי יהיה בעור בשרו שאת וגו', שההתחלה בנגעי אדם, הוא רק במי שנקרא בתואר 'אדם', שקשה כאדמה. ואמר הכתוב שאם רואה שהתחלת הנגע היא בגופו, שאת או ספחת או בהרת, זהו לסימן יהיה בעור בשרו לנגע צרעת', שנמצא באדם זה במדת 'בשר' נגע צרעת, שלא מחשיב עצמו כבשר אלא כאדם, דאם לא כן, לא היה פוגע בעל הרחמים בנפשות תחלה.

ולכן אחר שאמר הכתוב, אחת דבר אלקים שמים זו שמעתי, שיש שלשה סוגים בנגעים, אמר 'ולך ה' חסד', שגם באופן הבאת הנגעים יש חסד, שבעל הרחמים אינו מתחיל בנפשות, אלא תחלה מביא עליו נגעי בית ובגד, אבל חסד זה משתלם 'לכל איש כמעשהו', שזה תלוי כבר במדותיו של האדם. כי רק מי שמתנהג כבשר מתחיל ה' בנגעי בית, אבל מי שמתנהג קשה כאדם, אז יתכן שההתחלה תהא גם בנגעי אדם.

*

ובזה יש לבאר מה שנאמר בדור המבול, ויאמר אלקים לנח קץ כל בשר בא לפני, כי מלאה הארץ חמס מפניהם (בראשית ו-יג). וברש"י לא נחתם גזר דינם אלא על הגזל (סנהדרין קח). ע"כ. וכבר הקשו הא עריות חמור יותר מגזל, וכיון שהשחית כל בשר דרכו, למה לא נחתם גזר דינם על זה, אלא על הגזל. ונראה דהנה לכאורה תקשה, הא אמרו חז"ל (שם) דור המבול לא נתגאו אלא בשביל טובה שהשפיע להם הקב"ה וכו' ע"ש. וכיון שאין בעל הרחמים פוגע בנפשות תחלה, למה לא נענשו מתחלה בממונם, ואם לא יחזרו, אז יהיו נידונים בנפשותם.

לתנאים ובגדים. אך בהיות שחסד ה' אין לה גבול, ואין בעל הרחמים פוגע בנפשות תחלה, על כן כדי למנוע מן האדם צערא דגופא, עושה ה' נס חוץ לדרך הטבע שיתהווה נגעי בתים ובגדים, להתחיל התעוררותו תחלה בזה, ולא יצטרך לנגוע בגופו תחלה. ואם כן במצוה זו טמונה לימוד מוסר השכל על חסדי המקום עם בריותיו. ולכן שפיר סיים הכתוב, אחר שפירט השלשה סוגי נגעים, ולך ה' חסד כי אתה תשלם לאיש כמעשהו, כי בזה שהמציא ה' גם נגעי בית ובגד, טמונה חסד מופלא איך ובאיזה אופן הוא משלם לאיש על מעשהו, שאין בעל הרחמים פוגע בנפשות תחלה, גם אם יצטרך עבור זה לשנות סדרי בראשית.

ולפי זה ענין נגעים לא היה בישראל עד מ"ה יום משעה שאמרו נעשה ונשמע, כי מאז לא היה בהם מצורע עד שחטאו בעגל, וזהו הרמז 'אדם', כי יהיה בעור בשרו וגו', אשר רק אחר שיעברו מ"ה ימים משעה שנתרפאו מצרעתם באמרם נעשה ונשמע, אז יחזור בהם הצרעת, ופירש הכתוב את דיניה.

ובפנים יפות (ריש פ' מצורע) כתוב לבאר, מה שנאמר זאת 'תהיה' תורת המצורע (יד-ב), שמלת 'תהיה' מיותר, וכמו שנאמר להלן זאת תורת הזב. והוא כי בשעת מתן תורה נתרפאו מצרעת, לכך כתיב זאת 'תהיה' תורת המצורע בעתיד. מה שאין כן בזב דלא מצינו שנתרפאו בשעת מתן תורה, ממילא היתה הטומאה בהן מיד שניתנה תורה ע"כ. [ובאמת במדרש הנ"ל מבואר דגם זבין לא היה בהם].

*

עוד יש לומר בטעם שהקדים הכתוב נגעי אדם, דאיתא בגמרא (בבא בתרא קסח.) אמר רב יהודה אמר רב רוב בגזל [רוב בני אדם חשודין על הגזל, כעין גזל שמורין להתירא במשא ומתן, לעכב איש מריוח הראוי לו לחבירו], ומיעוט בעריות, והכל באבק לשון הרע ע"ש. ויש לומר דעל זה באים השלשה סוגין של נגעים, כי נגעי אדם אמרו חז"ל (ערכין טז.) שבאים על לשון הרע, מצורע מוציא רע. ונגעי בתים באים על הגזל (שם טז.). ונגעי בגד יש לומר דבאים על עריות, כי הבגדים ניתנו לאדם הראשון לכסות בשר ערוה (בראשית ג-ז). וכיון דתדיר ושאינו תדיר, תדיר קודם, ונגעי אדם שייך לכל, כי הכל בלשון הרע, לא כן שאר הנגעים אינו לכולם, על כן הקדים הכתוב נגעי אדם תחלה.

ויש לומר עוד רמז במה שאמר 'אדם' כי יהיה בעור בשרו שאת וגו' (יג-ב). ויש לומר כי הכתוב אומר (דברים י"ב) ועתה ישראל מה ה' אלקיך שואל מעמך, כי אם ליראה את ה' אלקיך וכו'. וכבר דקדקו חז"ל (ברכות לג.) אטו יראת שמים מלתא זוטרתא היא, ומשני אין לגבי משה מלתא זוטרתא היא ע"ש. ונראה דהנה בגמרא (עבודה זרה ה.) דרשו חז"ל את הכתוב (תהלים פ"ו) אני אמרתי אלקים אתם ובני עליון כולכם, דקאי על שעת מתן תורה, חבלתם מעשיכם (במעשה העגל) אכן כאדם תמותון ע"ש. וכנראה דמעלה זו זכו כבר משעה שאמרו נעשה ונשמע, וכמבואר במדרש בפרשתנו (ויק"ר יח-ד) בשעה שעמדו ישראל על הר סיני ואמרו (שמות כד-ו) כל אשר דבר ה' נעשה ונשמע, באותה שעה לא היה בהם זב ומצורע ולא חיגרין ולא סומין ולא אלמים ולא חרשים ולא שוטים, על אותה שעה הוא אומר (שיר ד-ו) כולך יפה רעיתי ומום אין בך. וכיון שחטאו לא עברו ימים קלים עד שנמצאו בהן זבין ומצורעין וכו' ע"כ.

*

והנה אמירת כל אשר דבר ה' נעשה היה ביום שני בסיון (רש"י יט-ח), ומשם עד י"ז בתמוז שעשו ישראל את העגל, יש מ"ה ימים. ואם כן היו ישראל בימים הללו ברום המעלות, באופן נעלה שלא היו כמוהו לא לפניו ולא

הגליון הזה נתמך על ידי

מוה"ר ר' שלמה שיינ הי"ו לרגל השמחה השרויה במעונו באירוס בני הרחן אלי' ג"י למו"ט	מוה"ר ר' יוסף זיכערמאן הי"ו לרגל השמחה השרויה במעונו באירוס בתו למזל טוב	מוה"ר ר' יואל ברי"ט פיינרווערקער הי"ו משב"ק ב"ק מן אדמור שליט"א לרגל השמחה השרויה במעונו בהולדת בתו למזל טוב	מוה"ר ר' יואל ברי"ט פיינרווערקער הי"ו לרגל השמחה השרויה במעונו בהכנס בנו לעול התורה והמצות	מוה"ר ר' חיים ישע נאה הי"ו לרגל השמחה השרויה במעונו בהולדת בנו למזל טוב
מוה"ר ר' שלום באדאנסקי הי"ו לרגל השמחה השרויה במעונו בהולדת בנו למזל טוב	מוה"ר ר' יואל מייזעלס הי"ו לרגל השמחה השרויה במעונו בהכנס בנו לעול התורה והמצות	מכון מעדני מלך מעל. לוי 718-400-7710		מוה"ר ר' דוד ברוין הי"ו לרגל השמחה השרויה במעונו בהכנס בנו לעול התורה והמצות